

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

DIEGHIEGADOU

ديعجادو

Հրատարակություն Գաթիքի Հ.Բ.Ը.Մ.ի

نشرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

*William
Saroyan*

Լուսանկար՝ Փոլ Գալինեանի

ՏԵԼԵՄԱԻՆ

Գաղտնիություն
Պաշտոնական Գանձերի
Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության
Հեռ. 5819638

DECECADOU

Periodical
Published by
Armenian General Benevolent Union - Cairo
Tel. 5819638

ديكادو

نشرة دورية
جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة
ت - ٥٩١٩٦٣٨

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն**ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ***Տիգրան Գեորգեան*Հանգիստ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին **1****ԽՄԲԱԳԻՐ***Հարի Չեչեճեան*Պաշտոնական **2**«Արշակ Բ.» Օփերան **3**
Հայկ ԱւագեանՔրիստոսի խոստովանողը և ճշմարտության վկան **9**
Ազաթանգեղոս**ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ՁԵՆԱՌՈՐՈՒՄ***Շահէ Լուսարարեան*«Ազաթանգեղոս գրիչ»-ը **10**
Տ. Գ.Թէ ինչ պատմեց արուեստագէտ Փ. Գալինեանը **11**
Հ. Չ.**ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՇԱՐՈՒԱԾԷ***Մանուէլ Գրիգորեան*Արուեստագէտ Լուսանկարիչ Փօլ Գալինեանի **13**
այցելութիւնները Աղեքսանդրիա և ԳաֆիրէՀԲԸՄ-ի «Մաթենիկ Ծ. Չազըր» Հիմնադրամի **14**
Առողջապահական Հոգատարության ծրագիրըՀԲԸՄ-ի «Մաթենիկ Ծ. Չազըր Հիմնադրամ» **14**
Կրթական ՕժանդակութիւնԼուրեր **15**Անդամական **16****ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ**

Nubar Printing House

*Թիի 12 Նոր Շրջան**ՅՈՒՆԻՍ 1999***ԾԵՏՈՒՄ**

Մեր նախորդ թիւին մէջ, էջ 14, «Մաթենիկ Ծ. Չազըր» Ժողովի հաշուեկշիռին,
«Գողջերու քաժինին շորրորդ տողը կարդալ՝ Պարոտ ՀԲԸՄ, իսկ «Պարտքեր» քաժինին
վերջին տողը կարդալ՝ Վիշապի կալուածատուրը միմէն տարեկելը:

**ՀԱՆԳԻՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՆԱՕՏՏ.
ԳԱՐԵԳԻՆ Ա. ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ**

1932-1999

Քեսապ - Ս. Էջմիածին

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

ՀԱՆԳԻՍՏ՝

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Խոր վշտով յայտնում եմք, որ Մայր Աթոռ Սրբ. Էջմիածնի Վեհաքառնում Յունիս 29-ին, Նրեքշարքի, ժամը 17:50-ին անժամանակ, կեանքի 67-րդ տարու ի Տէր հանգնելու Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ երկարատև և ծանր հիւսանքութիւնից յետոյ:

Ամենայն Հայոց 131-րդ Հայրապետը Լուսաւորչի Աթոռին քաղնից 1995թ. Ապրիլի 4-ի ազգային - եկեղեցական սրբազումար ժողովի ընտրութեամբ՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան 18-ամեայ գահակալի հարուստ փորձառութեամբ:

Նորին Սրբութիւն Տ.Տ. Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում քառամեայ հովուապետութեան տարիներին իմաստութեամբ ու անասկարկ մոտիւրմով հովուեց Հայաստանեայց Առաքելական Սրբ. եկեղեցին:

Նորին Սրբութիւնը Մայր Հայրենիքի, Արցախի և աշխարհասփիտ մեր ժողովրդի հոգեւոր վերազարթոնքի, հզօրութեան ու միասնութեան սրբազան առաքելութեանը ծառայարեց իր եռանդն ու անխնայ ջանքերը, խօսքն ու գործը:

«Հարկ ի վրայ մեր կայ» պարտքի զգացումով իր հայեացքը լսուած քրիստոնէութիւնը Հայաստանում պետական կրօն հռչակման 1700-ամեայ դարակազմիկ յորելեանին, Հայոց Հայրապետն արդիւնաւորեց հովուապետութեան կարճատև իր շրջանի իրաքանչիւր օրն ու ժամը: Վերակազմութեան Հայ եկեղեցու թեմերը Հայաստանում և Արշ. երկրներում: Ընդարձակուեց եկեղեցաշինութիւնը՝ վերամոտրոգութեան և բարեգար-դընքին խոնարհուած եկեղեցիներ ու վանքեր, կա-ռուցութեան նորերը: Գեորգեան Ընծարանի նորոգեալ յարկից ներս հաստնացաւ հոգեւոր սպասարկների նոր սերունդ: Աշխուժացաւ և ընդարձակուեց Քրիստոնէական Դաստիարակութեան ու Հարոգչութեան կենտրոնի գործունէութիւնը: Գործել սկսեց Օշականի «Սր. Մեսրոպ

Մաշտոց» նորաբաց դպրատունը: Արգասաբեր եղաւ Մայր Աթոռի հրատարակչական գործունէութիւնը՝ հրատարակութեամբ աստուածաբանական և հարազիտա-կան աշխատութիւնների, որոնց շարքում՝ Վեհափառ Հայրապետի մեծաթիւ գրքեր ու գրուածքներ: 1700-ամեակի շրջագծում Մոսկուայի Գոթմիւմ, Վատիկանում և աշխարհի այլ քաղաքներում քացութեան եկեղեցական արունայտի ցուցահանդէսներ, կազմակերպութեան գիտաժողովներ և ուխտագնացութիւններ՝ դէպի հայրենի սրբավայրեր: Կեանքի կոշտեցին սոցիալական զարգաց-ման ծրագրեր՝ ուղղուած տնտեսական դժուարութիւնների լաղթահարմանը Հայաստանում և Արցախում: Իր քարձր հեղինակութեամբ Վեհափառ Հայրապետն առաւել ամ-րապնդեց էկոմենիկ կապերը քոյր եկեղեցիների հետ, հովուապետական լաճախակի այցելութիւններով միա-թարեց ն օրհնութիւն քաջանց հաստատութեւն ժողովրդին ի հայրենիս եւ սփիւռս: Նորին Սրբութիւնը ՀՀ Գիտու-թիւնների Ազգային ակադեմիայի պատուաւոր անդամ է: Վեհափառ Հայրապետը, որպէս խոշոր մտաւորական արժանացել է աշխարհի մի շարք ակադեմիաների և համալսարանների պատուաւոր դոկտորի կոչմանը:

Մայր Աթոռի սգաւոր միաբանութիւնը՝ խորագգաց հատատութեւն մեր ժողովրդի և Հայրենի պետութեան՝ առ Վեհափառ Հայրապետը ցուցաբերած որդիական սիրոյ և սրտակցութեան դրսևորումից, Սուրբ Հոգու միախարու-թիւնն է հաշտում համայն հայութեանը: Մայր Աթոռի Միաբանութիւնը և Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը յայտնում են քառասնօրեայ սուգ:

Աղօթք, խումկ և քիտ օրհնութիւն Վեհափառ Հայրա-պետի անմեռ յիշատակին: Թող Բարին Աստուած Իր Փառաց Պաակին արժանացնի և եղևնային երամատետ խաղաղութեան մէջ ընդունի սիրեցեալ Հայրապետի լոյս հոգին՝ ընդ դասս աստուածզգեաց Հայոց երամեայ հայրապետաց:

Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

ԳԻԻԱՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՐՈՒ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Գահիրէ, 29 Յունիս 1999

ԳԵՐԱԾՆՈՐՀ
Տ. ԶԱԽԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԶԻՆԶԻՆԵԱՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ
ԳԱՀԻՐԷ

Սիրելի Սրբազան,

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի անդամների հետ խորհրդակցելուց յետոյ, համաձայնութիւն ձեռք բերուեց ի յիշատակ Գարեգին Ա. Վեհափառ Հայրապետի ստեղծել հիմնադրամ՝ «Գարեգին Ա. մատենաշար» ընդհանուր խորագրի ներքոյ կրօնական և հալագիտական բնոյթի գործեր հրատարակելու մպատակով:

Սիրելի Սրբազան, խնդրում եմք Ձեր կողմից մի շրջաբերական գրութիւն լղել Թեմիդ քարնապաշտ հաստաւցեալներին՝ փոխան ծաղկեպսակների, իրենց նուիրատուութիւնները փոխանցելու Ձեր կողմից քացուած Վեհափառի յիշատակը յաւերժացնող հիմնադրամի հաշտեհամարին:

Աղօթակից՝

ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՆԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՆՈՐԴ

ԳԵՐԱԾՆՈՐՀ ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔ. ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ,
ՄԱՅՐ ԱԹՐՈՒ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Գերաշնորհ Սրբազան Հայր,

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Եգիպտոսի մարմինները և անդամները, խորապէս կը սգան անժամանակ կորուստը Ամենայն Հայոց Հայրապետ Գարեգին Ա. Կաթողիկոսին:

Հանգիստ իր հոգւոյն և յարգանք իր յիշատակին.

Հ.Բ.Ը.Մ.ի

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԾՐԱՆԱԿԱԿՈՒՆ ԾԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ատենադպիր՝

Ատենապետ՝

Ծակոբ Մարգարեան

Պերճ Թէրզեան

”ԱՐՇԱԿ Բ.” ՕՓԵՐԱՆ

ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Կը գտնուի՝ Նրեանի «Չարենց» Գրականության և Արուեստի Թանգարանի Չուֆանյանի դիմացին մէջ:

Գլխաւոր ձեռագիրը հետեւեալն է.

Թիւ՝ 3: Խորագիր՝ [Arsace II]: Հեղինակ՝ [Տիգրան Չուֆանյան]: Լիպրէթիսը՝ [Թովմաս Թէրզեան]: Երաժշտական կազմ՝ ճութագրութիւն (full score): Բառերը՝ իտալերէն: Թուական՝ անթուական: Թերթ՝ 349: Գրիչ՝ Տ. Չուֆանյան և անյայտ: Գրչատեսակ՝ թանաքագիր և մատիտագիր: Մեծութիւն՝ 33սմ. x 25սմ.:

Կազմուած է տասներեք պրակէ, որոնք կը բովանդակեն հետեւեալ ենթամասերը (նոյնութեամբ պահպանած ենք Չուֆանյանի գրութեան ձեւը).

Atto 1o

Ա. պրակ՝ No.1 Introduzione=Coro (30 թերթ):

Բ. պրակ՝ No.2. Scena e Duetto, Paransema, Arsace (31 թերթ):

Գ. պրակ՝ No.3.Scena racconto e Duetto
Coro in fine
Finale 1 mo (30 թերթ):

Atto 2do

Դ. պրակ՝ No.4. Scena Duetto e Coro (27 թերթ):

Ե. պրակ՝ No. 5. Scena e Finale 2do (33 թերթ):

Atto 3o

Զ. պրակ՝ No.6. Scena ed Aria (13 թերթ):

Է. պրակ՝ No.7. Scena e Rac(c)onto. Valinace e Coro di Satrapi (12 թերթ):

Ը. պրակ՝ No.8. Scena Aria e Coro (16 թերթ):

Թ. պրակ՝ No.9. Finale Terzo (43 թերթ):

Atto 4to

Ժ. պրակ՝ No.10. Preludio e S(c)ena. Olimpia e Polisseno.

No.11. Quartetto. Olimp. Poli. Ars. Vartan.

No.12. S(c)ena e Ballo (էջ 31ա՝
No.12. Introduzione da Ballo) (41 թերթ):

ԺԱ. պրակ՝ No.12. (շար.):

No.13. (32 թերթ):

ԺԲ. պրակ՝ No.14. Quartettino e Brindisi (12 թերթ):

ԺԳ. պրակ՝ No.15. Scena e Duetto-Finale ultimo (29 թերթ):

Նուագագրութիւնը լրիւ է, կը պակսի միայն մախերգանքը:

Գրութեան մեծամասնութիւնը ինքնագիր է: Կը գտնուի 25 թերթ՝ որոնց ձայնագիշերը գրուած են անյայտ ձեռագիրով, իսկ բառերն ու գրութիւնները աւելցուած Չուֆանյանի ձեռագիրով: Անոնք են՝

Ժ. պրակ՝ No.12, էջ 32-41ա:

ԺԱ. պրակ՝ No.13, էջ 13-16ա, 19-20ա, 22-27ա, 30-32ա:

Երաժշտական ձեռագիրին անկայութիւնը ինքնութիւն կը շնորհէ այդ էջերուն, որոնք երաժշտականապէս չուֆանյանական են եւ կը միաձուլուին շրջապատող էջերուն հետ:

Նուագագրութեան ինքնագիր էջերը կը բովանդակեն գրութեան երկու գլխաւոր շերտ: Առաջինը՝ մեծամասնութիւնը, գրուած է մելանով, մանր, դանդաղ ու մաքուր ձեռագիրով: Երկրորդը՝ գրուած մատիտով, ազատ՝ քայքայտակ ձեռագիրով: Մատիտագիրներն են՝

Զ. պրակ՝ No.6, ամբողջ:

Ժ. պրակ՝ No.10, էջ 2-7ա, 11-13ա: Էջ 10-10ա գրուած է մելանով, որուն վրայ կատարուած մատիտով սրբագրութիւններ:

ԺԱ. պրակ՝ No.12, ամբողջ:

Մատիտագիր հատուածները գրուած ըլլալու են թանաքագիրներէն ետք եւ փոխարինած անոնց: Այս տեսակէտը կը հիմնադրենք հետեւեալ կերպով.

1-Մատիտագիրները աւելի հասուն ձեռագիրներ են՝ թէն մաքուր, քայքայ չունին միսմերուն համբերատարօրէն գծագրուած գրեւծեր:

2-Ժ.պրակ, No.12, էջ 41ա-ը կը հանդիսանայ պրակին վերջին էջը եւ կազմուած է եօթը հատածէ: Առաջին հինգը անյայտ ձեռագիրով գրուած են: Վերջին երկուքը գրուած են

Չուֆանյանի թանաքագիր ձեռագիրով, որոնք խազուած-ջնջուած են եւ այլ պրակի մը վրայ (ԺԱ. պրակ) շարադրուած անոնց նոր տարբերակը (No.12, շար.):

3- Ժ. պրակ, No.10, էջ 10-10ա գրուած է թանաքագիր, որուն վրայ Չուֆանյան մատիտով կատարած է սրբագրութիւններ: Սրբագրութիւնները շատ չըլլալուն՝ երաժշտական էջերը ամբողջութեամբ չէ ընդօրինակած, այլ բաւարարուած հինին (թանաքագիրին) վրայ ուղղումներ կատարելով:

4- Թիւ 4 ձեռագիրը, որ կը ներկայացնէ «Արշակ Բ.»-ի նախնական դաշնակագրութիւնը (piano score), չորրորդ արարի No.10-ին

սկիզբը կը կրէ հետեւեալ հայերէն գրութիւնը. «Մինչեւ սոյն նշանը Օ պէտք է փոխել թիւնք և շանը օրը պարտաւորութիւն հետ համաձայնեցնելու համար»: Այս հատուածը՝ որ թիւ 4-ին մէջ կը կազմէ 110 հատուած (թիւ 4/47-48ա), լրիւ տարբեր է թիւ 3-էն (հիմն) թիւ 3/ժ. պրակ, No.10, էջ 2-7ա, հատուածներ 1-101) և կը համապատասխանէ վերջինի մատիտագիր էջերուն հետ: Կը նշանակէ՝ որ Չուհանեան թիւ 3-ին մէջ սրբագրած է զայն:

5.- Չորրորդ արարի մատիտագիր էջերուն մէջ (թիւ 4/ժ. պրակ, No.10, էջ 2-2ա, հատուածներ 1-38 և էջ 4-6, հատուածներ 63-93) Չուհանեան լայնօրէն օգտագործած է հնգաշար (pentatonic) ձայնակայքը (scale): Հնգաշարութիւնը «Արշակ Բ.»-ի միայն այս մասին մէջ կիրառուած է: Հնգաշարապէս, հնգաշարին իրապատուկ նախնապաշտական (primitivistic) և կոտ հնչողութիւնը համահնչին չէ երիտասարդ Չուհանեանի քնարերգական աւիմին: Հնգաշարութեան տարրերը կը գտնենք իր ուշ շրջանի ստեղծագործութեան՝ «Ջէմիրէ» օփերային մէջ (օրինակ՝ ձեռագիր թիւ 7, Բ. ծրար, No.12, էջ 1-7ա, եւայլն):

Սակայն ե՞րբ իրականացուած են մատիտագիր սրբագրութիւնները: Կարելի է ենթադրել, բայց ոչ հաստատապէս պնդել, որ ամենք կատարուած են 1891 թուականին: Նախ՝ վերոյիշեալ հնգաշարութիւնը, որ գործածուած է նաեւ «Ջէմիրէ»-ին մէջ: Իսկ «Ջէմիրէ»-ն քննադրուած է Կ. Պոլսոյ մէջ, 1891 թուականին, անմիջապէս իր յօդուածին տեւր (1): Երկրորդ՝ պարսկահնչեւի տեսարանը (թիւ 4/ժԱ. պրակ, No.12, որոշ փոփոխութիւններով օգտագործած է նաեւ «Ջէմիրէ»-ին մէջ՝ իրեն արաբական պարերէն մէկը: Ի վերջոյ, գիտենք՝ որ 1891 Սեպտեմբերին, Չուհանեան կը մեկնի Փարիզ: Պոլսահայ մամուլը կը նշէ՝ որ ան Փարիզ կ'ուղեւորուի իր վերջին ստեղծագործութիւնը՝ «Ջէմիրէ» օփերան սցենարը քննադրելու յոյսով և այս աղիթով սրբագրութիւններ կը կատարէ օփերային մէջ: Հաւանական է՝ որ ան Փարիզի մէջ նպատակ ունեցած է քննադրել նաեւ «Արշակ Բ.»-ը: Սակայն մէկ կողմէ՝ «Ջէմիրէ»-ի Պոլսոյ մէջ 1891 թուականին արձանագրած քաջադիմ յաջողութիւնը, որուն մասին պոլսահայ թերթերը երկար ամիսներ հիացական յօդուածներ ու գրութիւններ հրատարակեցին՝ ժամանակադրապէս մոռացութեան մատնելով երաժշտահանին միւս երկերը, միւս կողմէ՝ հայրենադուր «Արշակ Բ.»-ի, կամ նոյնիսկ վերախորագրուած «Օլիմպիա»-յի, ոչ քաղձալի էութիւնը, պատճառ պիտի հանդիսանային՝ որ 1892 թուականի Փարիզի ուղեւորութեան համար Պոլսոյ մամուլը կամք առնէր գլխաւորաբար «Ջէմիրէ»-ին վրայ: Բնական չէ, որ Չուհանեան Փարիզ մեկնէր՝ առանց ցանկութիւն ունենալու իր անդրազնի երկի քննադրութեան: Եւ ինչպէս «Ջէմիրէ»-ն, բնական է՝ որ այս աղիթով սրբագրութիւններ կատարած ըլլար նաեւ «Արշակ Բ.»-ին մէջ:

Վերադառնալով թիւ 3 ձեռագիրին, նշենք՝ որ թրքական պետութեան դիտակէն խոստովելու համար, գլխաւոր հերոսին անունը՝ Arsace II, ամենուրեք ռետինով ջնջուած է: Յայտնի չէ՝ թէ երբ կատարուած է և ով է հեղինակը:

Նուագագրութեան մէջ, Չուհանեան ամենավերը դասադրած է Violino I, II, Viola և ամենավաղը՝ Violoncello, Contrabasso: Ան պապէս կը դասակարգէր նուագարանները իր ստեղծագործական առաջին շրջանին: Յետագային, ան բոլոր լարայինները միասին պիտի գրէր ձայնաթերթին ամենավերը (2):

Նշեցինք, որ թիւ 3-ին մէջ կը պակսի նախերգանքը: Վերջինը անջատուած է բուն նուագագրութենէն, ապրած ինքնուրոյն համերգային կեանք և մեզի չէ հասած: Սակայն Չուհանեանի դիւանի փոշեթաթախ դարաններուն մէջ մաշուող բազմակուտակ ձեռագիրներուն մէջէն կարելի եղաւ գտնել նախերգանքի նուագարաններուն առանձին ձայնամասերը, որոնց համադրումով՝ առանց մեծ դժուարութեան, վերականգնուեցաւ նուագագրութիւնը:

Ձեռագիրները հետեւեալներն են.

Թիւ՝ 5: Թերթ՝ 22: Բովանդակութիւն՝
Violino 1՝ - ինքնագիր:
Violino 2՝ - ոչ ինքնագիր:
Viola - ոչ ինքնագիր:
(Violon)cello - ինքնագիր:
(Violon)cello e (Contra)basso - ոչ ինքնագիր:
2a Tromba in Fa - ոչ ինքնագիր:
Batteria - ոչ ինքնագիր:
Թիւ՝ 5ա: Թերթ՝ 2: Բովանդակութիւն՝
Clarinetto basso- ինքնագիր:
Թիւ՝ 130, Բ. թղթածրար: Թերթ՝ 8:
Բովանդակութիւն՝
Էջ 37-39ա.- Flauto 1՝ - ոչ ինքնագիր:
Էջ 40-42. - Trombe in Fa - ոչ ինքնագիր:
Էջ 43-44. - Oboe 2do - ինքնագիր:

Թիւ՝ 165: Թերթ՝ 46: Բովանդակութիւն՝
Violino 2՝ - ոչ ինքնագիր: Նոր խորագիրը՝ Olympia, ինքնագիր:
Viola - ոչ ինքնագիր:
(Violon) cello e (Contra)basso - ոչ ինքնագիր:
(Contra) basso- ոչ ինքնագիր:
Flauto 2՝ - ոչ ինքնագիր:
Oboe 1՝ - ոչ ինքնագիր: Խորագիրը՝ Overture Olympia, ինքնագիր:
Oboe 2՝ - ոչ ինքնագիր:
Clarinetto Sib 1՝ - ոչ ինքնագիր:
Fagotto 1՝ (թերթ) - ոչ ինքնագիր:
Corni Fa - խորագիրը՝ Olympia Overture և ձայնահիշերուն առաջին տողը՝ ինքնագիր:
Օպերմակութիւնը՝ ոչ ինքնագիր:
Corni Mib- ոչ ինքնագիր:
Trombe Sib- ինքնագիր:

Tromboni- ոչ ինքնագիր:
Bombardone- ոչ ինքնագիր: Խորագիրը՝
Ouverture Olympia, ինքնագիր:
Timpani- ոչ ինքնագիր:
Tambouro e Batteria- ոչ ինքնագիր:

Ոչ ինքնագիր աղբյուրները արժանահավատ են, քանի որ ամբողջականություն կը կազմեն հեղինակային ձեռագիրներում հետ: Բաց աստի, քանի մը ոչ ինքնագիր բնագիրներում վրայ Չուհանեան մշտնջեր ու սրբագրություններ կատարած է, որոնք կը հաստատեն անոնց արժանահավատությունը:

Յիշեալ աղբյուրներէն կը հաւաքուի՝ Գ ար-
դեք բոլոր նուագարանները:

Նախերգանքը տրամաբանօրէն պէտք է ընդգրկէ զրեքէ մոյն նուագարանային կազմը՝ ինչ օփերային նուագազրութիւնը: Վերջինը (թիւ 3) կը բովանդակէ դասական կազմով նուագախումբ՝ 2 սրինգ, 2 օպուա, 2 քլարինէթ, 2 ֆալտո, 4 զալարափող, 2 փող, 3 թոռմպոն, պոմպարտոն, հարուածայիններ, տալիդ, Ա. և Բ. ջութակ, ջութ, թաւ ջութակ, բամբ ջութակ:

Յիշեալ ձեռագիրներում մէջ ամբողջութեամբ պահպանուած են լարայինները՝ Ա. և Բ. ջութակ, ջութ, թաւ ջութակ, բամբ ջութակ:

Փայտէ փողայիններէն լրի են՝ 2 սրինգները, 2 օպուաները և Ա. քլարինէթը: Չկայ Բ. քլարինէթը, Ա. ֆալտոյին երկրորդ կէտը և Բ. ֆալտոյը: Առանձին թղթածրարի մը մէջ կը պահուի պաս քլարինէթի նուագամասը՝ որ չկայ բուն նուագազրութեան (թիւ 3) մէջ: Վերջինը թողթի և ձեռագիրի տեսակէտէն կը տարբերի նախերգանքին միւս բոլոր բնագիրներէն, որ ենթադրել կու տայ՝ թէ գրուած է յատուկ կատարումի մը համար: Այնուամենայնիւ, կարելի է պահպանել զայն՝ որ նախերգանքին մէջ գեղեցկօրէն կը գունատորէ փայտէ փողայիններում հնչողութիւնը:

Պղինձէ փողայիններէն կը պակսի միայն Գ. թոռմպոնը: Միւս կողմէ, սակայն, երկու փողերն ալ պահպանուած են երկու տարբերակով՝ ֆա և սի պէմով: Չորս փողի առկայութիւնը անելորդ ծանրաբեռնութիւն մըն է, մանաւանդ որ երկու զոյգերը քաակամ մման են իրարու:

Ի վերջոյ, պահպանուած են հարուածային-
ները:

Ուրեմն, ինչպէս կ'երեւի, «Արշակ Բ.»-ի նախերգանքի նուագախումբին ձայնամասերում կարեւորագոյն մասը հասած է մեզի: Իսկ թերի-
ները՝ Բ. քլարինէթ, Բ. ֆալտո, Գ. թոռմպոն, Ա. ֆալտոյին երկրորդ կէտը, կարելի է դիտարկել որ վերականգնել: Չուհանեանի նուագախումբը ունի պարզ ու կոտ հիւսուածք և մման է խա-
լական փիպապաշտ օփերայի դպրոցին (Պելլիցի, Տոմիճէթի, Վերսի) ասանդայութիւնը: Օրինակ, վերջիններում մօտ պաս քլարինէթը

ինքնուրոյն գիծ մը չի ներկայացներ, այլ լսանախ կը կրկնապատկէ մերթ Բ. քլարինէթը և մերթ Ա. ֆալտոյը: Այս առումով, պաս քլարինէթը օգնու-
թեան ձեռք կը մեկնէ պակսող Բ. քլարինէթին և Ա. ֆալտոյին վերականգնումին համար: Նկատի ունենալով մաւել, որ նախերգանքին բոլոր հիմնահիւթերը վերցուած են բուն օփերայէն, պակասները կարելի է վերականգնել թիւ 3-ի անմիջական օգնութեամբ:

Յայտնի է, որ օփերան սկիզբը անուանուած էր «Արշակ Բ.»։ Վերջինը ամենապատշաճ խորագիրն է այս ստեղծագործութեան, քանի Արշակ Բ.-ը կը հանդիսանայ օփերային գլխաւոր դէմքը, թատերականութեան յուզական կեդրոնը և շարժումի ուժեղագոյն խթանը: Սակայն աստիճանաբար սաստկացող օսմանեան բոնապետութեան ճիրաններէն խուսափելու և նուագահանդէսներու ընթացքին գէշ նախերգանքը հնչեցնելու հնարաւորութիւն ունենալու նպատակով, անհրաժեշտ էր փոխարինել հայրենասիրական զգացումներ առթող հայ թագաւորին անունը օտարահնչիւն խորագիրով մը: Ստեղծագործութիւնը կը վերանուանուի «Օլիմպիա»՝ Արշակ Բ.-ի կնոջ և օփերայի հերոսուհիին անունով:

Այս անուանափոխութիւնն արտացոլում է մաւել նախերգանքի ձեռագիրներում վրայ: Մէկ մասը վերնագրուած է նախնական տարբերա-
կով՝ «Արշակ Բ.» (օրինակ՝ թիւ 5-ին բոլոր ձեռագիրները): Այստեղ, օգտագործուած ձայնաթերթերում մեծամասնութիւնը մման են թիւ 3-ի ձայնաթերթերում, բան մը՝ որ կը հաստատէ անոնց հնութիւնը:

Խումբ մը այլ ձեռագիրներ նախապէս կրած են «Արշակ Բ.» անունը, ապա շնչուած ու վերանուանուած են «Օլիմպիա» (օրինակ՝ թիւ 165-ին մէջ պահուող Բ. ջութակի, մի պէմով զալարափողի և թոռմպոնի նուագամասերը):

Երրորդ մաս մըն ալ մէկ անգամէն վերնագրուած է «Օլիմպիա» (օրինակ՝ թիւ 165-ի ջութի, թաւ ջութակի, բամբ ջութակի և այլ նուագամասեր):

Ուրեմն, ձեռքի տակ ունինք տարբեր ժամանակներու ընթացքին գրուած և ընդօրի-
նակուած բնագիրներ: Բանի մը նուագարան հասած են երկու-երեք տարբեր ընդօրինակու-
թիւններով, ինչպէս Բ. ջութակը, ջութը, թաւ ջութակը, բամբ ջութակը, Բ. օպուան և հարուածայինները: Այս բոլոր հին ու նոր բնագիրներում համադրումէն կարելի է եզրա-
կացնել՝ որ նախերգանքն իր հիմնական գիծե-
րով մնացած է անփոփոխ: Միայն գործի-
քաւորումի տեսանկիւնէն կը նկատուի քանի մը անմշան տարբերութիւններ:

Այսպէս, թիւ 130-ին մէջ գտնուող Բ. օպուայի հիւսուածքը համեմատաբար անկի թեթեւ է քան թիւ 165-ինը՝ որ խտացած է Ա. օպուայի կրկնապատկումներով: Թիւ 130-ը վերնագրուած

է «Արշակ Բ.», այսինքն՝ վաղ շրջանի տարբերակ մըն է, և գրուած է Չուֆանեանին ձեռագիրով: Իսկ թիւ 165-ը կրելով «Օլիմպիա» վերնագիրը համեմատաբար ուշ շրջանի բնագիր է, բայց գրուած է անյայտ անձի մը ձեռագիրով: Ո՞ր մէկուն պէտք է արդեօք նախապատուութիւն տալ:

Օրինակ մը եւս: Նախերգանքը կը սկսի փայտէ փողայիններուն ելոյթով: Նախնական տարբերակին մէջ չորրորդ հատածէն անոնց կը միանայ ջութը (ձեռագիր թիւ 5), իսկ ուշ շրջանի ձեռագիրին մէջ ջութը լոկ իններորդ հատածէն կը սկսի իր նուագը (ձեռագիր թիւ 165):

Կը գտնուի նաեւ հետեւեալ ձեռագիրը.

Թիւ՝ 4: Խորագիր՝ Arsace II: Հեղինակ՝ [Տիգրան Չուֆանեան]: Լիպրէթիսը՝ [Թովմաս Թէրզեան]: Երաժշտական կազմ՝ Canto e Pianoforte: Բառերը՝ իտալերէն: Թուական՝ անթուակիր: Թերթ՝ 58: Գրիչ՝ Տ. Չուֆանեան: Գրչատեսակ՝ սեւաթանաք: Մեծութիւն՝ 25սմ.×33սմ.: Բովանդակութիւնը այսպէս է.

Atto 1mo

No.1. Introduzione=Coro (18 թերթ):

No.2. Scena e Duetto, Paransema, Arsace (13 թերթ):

No.3. Scena, racconto e Duetto. Coro in fine. Finale 1mo (15 թերթ):

Atto 4o

No.10. Preludio e Scena.

No.11. Scena Duetto e Coro (NNo. 10 և 11 միասին՝ 12 թերթ):

Յայտնի չէ՝ թէ դաշնակագրութեան (piano score) մնացած մասերը կորսուած են թէ յօրինուած չեն: Ամբողջական է միայն առաջին արարը:

Թիւ 4-ը գրուած է թիւ 3-էն առաջ: Ժամանակագրական այս յարաբերութիւնը կը հիմնադրուի հետեւեալ փաստերով.

1- Թիւ 4-ի երկրորդ տեսարանին (No.2) մէջ, Փառանձեմի դերամասին մէջ երկու տեղ շեշտադրութեան սխալ կայ, որոնք սրբագրուած են թիւ 3-ին մէջ: Այսպէս, հատածներ 29-30-ին մէջ, թիւ 4/ No.2, էջ 21ա-ի երաժշտական շեշտադրութիւնը այսպէս է՝ di giubilo, որ թիւ 3/ No.2, էջ 4ա-5-ին մէջ սրբագրուած է՝ di giubilo: Նոյնպէս, հատածներ 34-35-ին մէջ, թիւ 3: No.2, էջ 21ա-ի հետեւեալ շեշտադրութիւնը՝ inclito, թիւ 4/ No.2, էջ 5ա-ին մէջ դարձած է inclito:

2- Թիւ 3-ին մէջ կայ քանի մը տեղ, ուր գրութիւնը նախ եղած է թիւ 4-ին նման, յետոյ սրբագրուած ու փոփոխուած: Օրինակ, երկրորդ տեսարանի հատած 189-ի ձայնանիշերը թիւ 3/ No.2, էջ 21-ին մէջ նախ գրուած են իբրեւ ութերորդականներ՝ նման թիւ 4/No.2, էջ 27ա-

ին, յետոյ սրբագրուած ու վերածուած քառորդներու:

3- Ինչպէս նշեցինք, թիւ 4-ի Դ. արարին սկիզբը գրուած է. «Մինչեւ սոյն նշանը թ պէտք է փոխել բիանո և շանը օրքէստրասիօնին հետ համաձայնեցնելու համար»: Այս հատուածը ամբողջութեամբ փոխուած է թիւ 3-ին մէջ:

Առաջին արարին երգչային դերամասերը՝ քացի մանրագոյն տարբերութիւններէ, միանման են թէ՛ թիւ 3-ին և թէ՛ թիւ 4-ին մէջ:

Թիւ 4-ի դաշնակագրութիւնը պարզ է, դիրանուագ և կը խտացնէ նուագախումբին հիմնական կորիզը: Դաշնակի գրելաձեւին պարզութեան պատճառը այն չէ՝ որ թիւ 4-ը նախորդած է թիւ 3-ին, հետեւաբար, գործիքաորումին ժամանակ թիւ 3-ը ճոխացուած նոր գիծերով: Չուֆանեան իր այլ օփերէթներու և օփերաներու (տե՛ս օրինակ՝ «Բէօւէ Բէհեան», ձեռագիր թիւ 25 և «Չէմիթ», ձեռագիր թիւ 11) դաշնակագրութիւնը կատարած է միեւնոյն ոճով՝ ինչ թիւ 4-ը: Երաժշտահանը դաշնակի նուագին մէջ կը ձգտէր պահպանել նուագախումբին հեշտասահութիւնը: Ուրիշ հարց, թէ թիւ 3-ը գրած ժամանակ, Չուֆանեան նուագագրութեան մէջ որոշ փոփոխութիւններ է ներմուծած թիւ 4-ին նկատմամբ, կարգուած նրբերանգներու, ձայնակապումի, կշռոյթի, մեղեդիական և այլ գիծերու վերանայումին հետ: Սակայն հիմնական գրութիւնը մնացած է անփոփոխ:

Վերը նշեցինք՝ որ թիւ 4-ի չորրորդ արարին սկիզբը (No.10) կը համապատասխանէ թիւ 3-ի մատիտագիր հատուածին և կը ներկայացնէ «Արշակ Բ.»-ին նախնական տարբերակը:

Չուֆանեանի դիւանին մէջ կը գտնուին նաեւ «Արշակ Բ.»-ի նախերգանքին երկու ինքնագիր տարբերակ՝ գրուած սեղեկային փոքր կազմի համար, մէկը՝ սրինգ, Ա. և Բ. ջութակ, թաւ ջութակ, երգեհոն և դաշնակ (ձեռագիր թիւ 6ա, թերթ՝ 14, մեծութիւն՝ 34սմ.×27սմ.), միւսը՝ սրինգ, ջութակ, երգեհոն և դաշնակ (ձեռագիր թիւ 89, թերթ՝ 10, մեծութիւն՝ 35.5սմ.×28սմ.): Հաւանաբար, այս փոքրացուած նուագագրութիւնները Չուֆանեան կազմած է ելլելով տուեալ նուագահանդէսի կատարողական կազմէն: Այստեղ զգալիօրէն տուած է լիարժէք նախերգանքին վեհութիւնը ու գունդութիւնը:

Թէ՛ թիւ 6ա-ին և թէ՛ թիւ 89-ին մէջ կը պակսին մէկական թերթ, որոնք դիրքութեամբ կարելի է վերականգնել բուն նախերգանքին հետեւողութեամբ:

Ի վերջոյ, դիւանի միւթերուն մէջ կը գտնուի նախերգանքի սեւագրութեան ինքնագիր մէկ էջ (ձեռագիր թիւ 4ա):

Այսպէս, Երեւանի Գրականութեան եւ

Բարագեան՝ օգտուելով այս առիթէն և ստեղծուած համահայկական խանդավառութենէն, և տեղեակ ըլլալով՝ որ մեր Երեսանում տարիներուն Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանէն պատճենահանած ու Գահիրէ բերած էինք «Արշակ Բ.»-ի ձեռագիրները, քաջալերեց մեզի ձեռնարկելու անոնց տպագրութեան: Մեր մօտ կը գտնուէին պակաս թերթեր՝ որոնք ՏՀՀԿ-ին միջամտութեամբ ուղարկուեցան Երեսանի դիման: Այս առիթով, յատուկ շնորհակալութիւն տիկ. Մովսէս Զալոյեանին՝ որ Երեսանի նրաժշտանոցին մէջ մեր զեղագիտութեան դասախօսը եղած է, Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանի տնօրէն Հենրիկ Բախչիմեանին, որոնք հակառակ Թանգարանին հիշական դժուարութիւններուն, սիրայօժար պատճենահանեցին և ուղարկեցին այդ պակաս թերթերը:

Նրաժշտական խմբագրութիւնը կը ստանձնեց մենք, իսկ լիպրէթօն՝ Ժ. Բարագեան: Արդէն սկսած ենք ձեռագիրներու քննական վերլուծութեան և բնագիրները համակարգիչի միջոցով վերականգնելու աշխատանքը:

Մեր նպատակն է Գահիրէի մէջ տպագրել զայն՝ լուսալով, որ յետագային օփերայի թատրոնները քննադեն զայն:

Տպագրութիւնը պիտի ընդգրկէ հետեւեալ հատորները.

1.-Նուագագրութիւն (full score), իտալերէն լեզուով: Տպագրել թիւ 4-ը, աւելցնելով նախերգանքը: Թիւ 4-ին մէջ պակասող բառերը՝ 1871-ի տպագրութենէն օգտուելով, վերականգնեց Ժ. Բարագեան: Իտալերէն բառերը՝ ՏՀՀԿ-ին միջամտութեամբ, խմբագրեց հմուտ իտալացի և օփերայի մասնագէտ Փասքալ Կապէլլոն:

2.-Դաշնակագրութիւն (piano score), իտալերէն լեզուով: Ա. արարին համար պահպանելով թիւ 4-ի դաշնակի գրելառճը՝ զայն մասնցնել թիւ 3-ին, ծանօթագրելով իրաքանչիւր փոփոխութիւն: Նոյն ոճով մեր կողմէն կատարել Բ. Գ. և Դ. արարներուն դաշնակագրութիւնը:

3.-Նոյն դաշնակագրութիւնը վերատպել հայերէն (արեւմտահայերէն) և անգլերէն թարգմանութեամբ: Լիպրէթօնին անգլերէն հոյակապ թարգմանութիւնը արդէն կատարած է Ժ. Բարագեան:

4.-Նուագախումբի առանձին նուագամասերը:

5.-Լիպրէթօն: Համեմատական տպագրութիւն մը՝ թիւ 3-ին մէջ գտնուող և 1871-ին տպագրուած լիպրէթօններուն:

Գահիրէի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան պատուարժան վարչութիւնը սիրով ընդունած է ստանձնել նրաժշտական խմբագրութեան ու տպագրութեան ամբողջ ծախսերը: Հատորները լոյս պիտի տեսնեն «Սաթենիկ Ծ. Զագրը» հիմնադրամին մեկենասութեամբ: Լիպրէթօնին հետ կապուած ծախսերը իր ունեւում վերցուցած է ՏՀՀԿ-ը: Յոյսով ենք, մինչեւ 2000 թուականի կէսը աւարտել տպագրական աշխատանքները և առաջին անգամ ըլլալով լոյս աշխարհ բերել հայկական առաջին օփերային իսկական տարբերակը, տարբերակ մը՝ որ դեռ անտիպ է ու ամբողջապէս չկատարուած:

ՀԱՅԿ ԱՌԱԳԵԱՆ

ՄԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1- «Զէմիրէ»-ի մասին տե՛ս մեր լողումը, 8. Չումանեանի «Զէմիրէ» օփերան, «Արն», օրաթերթ, Գահիրէ, 16 մուհի 1992, թիւ 22082-7 մուհի 1992, թիւ 22098:

2- Տե՛ս «Զէմիրէ»-ի ձեռագիրը, թիւ 7:

3- Զարմանալի ճակատագիր. պատմական քաջասական հանգամանքները՝ որոնք խանգարեցին «Արշակ Բ.»-ին բեմադրութիւնը, պատճառ հանդիսացան որ անոր քննադիրը մնայ անձեռնմխելի ու ամբողջապէս հասնի մեզի: Ընդհակառակը, բազմիցս կատարուած մախերգանքը կարելի եղաւ ամփոփել ցրուած ձեռագիրներէ:

4- Թովմաս Թերզեան, բանաստեղծութեանց ամբողջական հաւաքածոյ, լատաքարան և ծանօթագրութիւնը Արշակ Զօպանեանի, առաջին հատոր, Վենետիկ, 1929, էջ ԼԳ-ԼԵ:

5- Արշակ Բ., թատերամուագի չորս հանդէս, քերթուած Թովմաս Ռ. Թերզեանի, նրաժշտութիւն Չուխանեան Տիգրանայ, Կ. Պոլիս, 1871: Իտալերէն տիտղոսաբերքն է՝ Arsace II, tragedia lirica in IV atti, poesia di Tommaso R. Tersian, musica del maestro T. Dicran.

6- Տե՛ս անդ, էջ 7:

7- Անդ, էջ 7:

301-2001

ԺԵ. ԳԱՐԱԴԱՐՁ
ՀԱՅՈՑ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԼԻԹԵԱՆ ԳԱՐՁԻ

ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂԸ ԵՒ ԾՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՆ

Հայրենի գիտութեամբ կրթուած Ազաթամգեղոս պատմիչը՝ որ ակամատես եղած է Տրդատ մեծ արքայի ժամանակ պատահած հոգեւոր գործերուն և լուսաւոր շնորհապատում վարդապետութեան, թագաւորական հրամանը ստանալէ ետք՝ կը հեծնէ միտքի երկվարը և կ'անցնի համալսարանի ասպարէզը, հաստատօրէն կարգաւորելով իր ծրագիրը՝ կը դարձնէ խօսքերու պատմութեան ամիսը, որպէսզի տիրաբար մատակէ ժամանակագրութեան ծովուն ալիքներուն վրայ:

Թէ ինչպէս կամ որո՞ւ կողմէ քարոզուեցաւ Քրիստոսեան ազգին ու Հայաստան աշխարհին մէջ Աւետարանի աստուածապարզեւ աւետիսները և կենաց խօսքը, կամ ո՞ր էր ան, որ այս մորոգատուր առաքելական շնորհները իր վրայ վերցնելով՝ երեսն եկաւ այնպիսի աստուածեղէն շնորհով. հետեւինք Տրդատի յաջող քարտուղար Ազաթամգեղոսի հրաշապատում պատմութեան, ըմբռնելու համար անոր լուսաւոր վարդապետութիւնը, հրեշտակակրօն՝ առաքինի վարք ու բարքը, ազնուական համբերութիւնը այն շնորհալի մեծագոր մահատակին՝ որ Քրիստոսի խոստովանողը եղաւ և ճշմարտութեան վկան:

Թէ ինչպէս ատկէ ետք, առաքելամամ մահատակին աղօթքներով՝ շէնորթին ու խաղաղութիւն, լիութիւն, պտղաբերութիւն ու բժշկութիւն շնորհեց Աստուած:

Թէ ինչպէս հայոց առաքելային աստուածախորթեան և Քրիստոսի պարզեւած գործեան շնորհիւ՝ ինչպէս, փշրուեցաւ ունայնութեան պաշտամունքը և աստուածապաշտութիւնը տարածուեցաւ մեր ամբողջ երկրին մէջ: Կամ թէ ինչպէս եկեղեցիներ շինուեցան մեր Հայաստան աշխարհին մէջ և ջնջուեցան սնոտի պաշտամունքները՝ որոնք մեր մայրենաց սովորական մոլորութեան հետեւանքով, ի զուր ընդունուած և մոլորեցողիչ, կեղծ և փայտերու լիմարութիւններն էին:

Իսկ Քրիստոսի երանելի մահատակը և մեր հայրը սուրբ Գրիգոր՝ Քրիստոսի կամքով մեր ամբողջ Հայաստան աշխարհին արդարուսոյց քարոզեց, որպէսզի չկապուին մեղքերու զարշապարին, այլ հասցնելով Աստուծաճօր հողմախաղաղ անդորր մահաբանգիստը՝ անոնց համար այնտեղ մշտնջենական կենանքի օթեաններ պատրաստեց:

Երիցս երանեալ, սուրբ, քաջ և անզանգիտող Նահատակը՝ Տէր Գրիգոր, քազմամբոխ աշխարհաժողովի մը առջեւ կը պատմէ իր տեսիլքը՝ ըսելով.

- Արդ՝ եկեք եղբայրներ, ձեզի պատմեմ Արարիչին ձեր մկառմամբ ունեցած սիրոյ ապացոյցը՝ որ ինծի երեսց ահաւոր տեսիլքով:

Տեսայ Աստուծոյ իջնելը իր սուրբ մահատակներուն մօտ և անոնց անհամեմատ քարծրանայլը, անպատում վերացումը երկինքի արքայութեան անգղուականութեան մէջ:

Ան ինծի յայտնեց զալիք կենսաբեր պարզեւը՝ որ պիտի շնորհուի ձեզի, և ինծի երեսց աստուածակերպ սքանչելի անպատում տեսիլք մը, որ հանգամանօրէն կը պատմեմ:

Այս գիշերուան կէսին, երբ դուք աշխատութեան ծանրութենէն եւ տրտմութենէն խոնջած քուն մտած էիք, ես դեռ արթուն էի և մտախոհ՝ աստուածային ողորմութեան անքնին հրաշքներու յանկարծակի կատարուելու, Անոր այցիկ և աստուածագէտ վարդապետութեան իմաստուն խրատներուն բովին մէջ ձեզ մերգրաւելու մասին:

Յանկարծակի սաստիկ ձայն եղաւ, որոտումի բոմբին, ահաւոր թմրիւն, ծովու խտվեալ ալիքներու սաստիկ ձայնիկ մման:

Բացուեցաւ երկինքի հաստատութեան խորանաշէն ծածկը, և իջաւ այդ մը լոյսի կերպարանքով, կանչեց անուն և ըսաւ.

«Գրիգոր»: Նայեցալ, տեսալ Անոր կերպարանքը և զարհուրած՝ դողալով գետին ինկալ: Ըսաւ ինծի՝ «Վեր մայլ՝ և տե՛ս հրաշքները՝ որոնք ցոյց պիտի տան քեզի»:

Եւ ես՝ մայելով տեսալ երկինքի հաստատութիւնը բացուած, իսկ լոյսը՝ ժոռելով միմչեւ երկիր կը հասնէր, և ես լոյսին մէջ տեսայ մարդկային կերպարանքով, լուսեղէն, երկթեւ աճչափ զօրք՝ թեւերը կրակի մման:

Տեսայ մարդկային ահաւոր կերպարանք մը՝ քարծր ու ահեղ, որ ձեռքին մէջ ունէր ոսկեալ մեծ կտան մը, սլանալով, խոյանալով արագաթօնչ արծիւի մման, իջաւ հասաւ միմչեւ երկրին չափակը, քաղաքին մէջտեղը, զարկաւ յայնատարած գետնին և մեծ ու աճչափ թնդիւններ հնչեցին անդունդներու տանդարանտէն:

Եւ տեսայ քաղաքին մէջ՝ արքունի ապարանքին մօտ, մախարակաձեւ ոսկիէ խաքիսխ, վրան շատ քարծր հրեղէն սլան, իսկ անոր վրան ամպէ խոյակ՝ լուսեղէն խաչով:

Նայեցալ և տեսայ ուրիշ երեք խաքիսխներ՝ արինի գոյնով կարմիր, ամպեղէն սիւներով և լուսեղէն սիւնի խոյակին՝ որ անոնցմէ քարծր էր: Չորս սիւններուն խաչերուն վրայ զարմանատես կամարներ իրարու կապուեցան և վրան գմբթաձեւ խորանազարդ ու աստուածակերտ, զարմանալի ամպեղէն շինուածք մը տեսայ:

Ծիմուածքի կատարին տեսայ զարմանալի, աստուածակերտ, սքանչելի հրեղէն արծո մը՝ որուն վրայ կար տէրումական խաչը: Համատարած լոյսը անոր պարուրելով՝ խառնուեցաւ խաչի ճառագայթներուն և կաշելով միաձուլուեցաւ: Ծողացող լոյսը սին դառնալով՝ ցայտեց խաքիսխներու մեղքին սիւներուն մէջ:

Իսկ ես մայելով կը զարմանայի, այն այրը՝ որ իմ անուն կանչած էր, ինծի ըսաւ՝ թէ «Ով մարդ, ինչո՞ւ զարմացած ես և չես ըմբռնէր Աստուծոյ մեծամեծ գործերը»: Պատասխանեցի. «Ինչպէս, Տէր»: Ըսաւ ինծի. «Այս տեսիլքը քեզի ցոյց տրուեցաւ, որպէսզի ըմբռնես: Ահաւասիկ բացուած է երկինքը, գիտցիր՝ որ բացուած են Քրիստոսի մարդասիրութեան դռները իր արարածներուն համար: Իմացիր, որոտումի հնչող ձայնը այն է, որ Աստուծոյ գթութեան ու ողորմութեան ամձրելը կ'իջնէ: Այս սուրբ մահատակները՝ որոնք այստեղ մահատակուեցան, հիսիսային կողմերը ճամբայ քաջից, որովհետեւ իրենք ուրիշներու շախղները ուղղեցին:

Իսկ հրեղեն սիւնը՝ որում խաբիսյը ոսկի է և խոյակը ամպեղեն և վրան լուսեղեն խաչ, ապա այդ ոսկի խաբիսյը հաստատությունն ամշարժ վեմն է, հրեղեն սիւնը՝ կաթողիկե եկեղեցին է, որ իր թեւերում տակ կը հաւաքէ բոլոր ժողովուրդները՝ հաւատքի մէկ միութեան մէջ:

Անոր վրայի լուսատու խաչը՝ մեծ քառանկյա-պետութիւնն է ժողովուրդներում մէջ, օրինակն է հրիստոսի մարմնացեալ պատկերին, Աստուծո-րին ընդ քառանկյապետութեան օծութեան:

Այդտեղ թող Աստուծոյ տաճարը ըլլայ, բոլոր հաւատացեալներում աղօթքի ու խնդրանքներում տունը և քառանկյապետութեան աթոռը:

Երանելի Գրիգոր՝ թագաւորին եւ ամբողջ ժողովուրդին հետ մէկտեղ իսկոյն գնաց այնտեղ, ուր իրեն ցոյց տրուած էր հրեղեն սիւնը՝ ոսկեալ խաբիսիսի վրայ, տեղը շրջափակեց քարձր պարիսպով, դռներով ու փականքով ամրացուց և

այնտեղ կանգնեց փրկչական խաչին մշանը, որպէսզի ամեն ոք՝ որ այնտեղ հասնի, ամենազօր Արարչին երկրպագելով ծունկ դնէ: Ապա մշանակուած տեղը՝ որ մայրապէս իր կողմէ կմքուած էր, կանգնեց Քրիստոսի Եկեղեցին:

Այսպէս՝ քաղաքութեամբ, լուսատուով ժողովուրդին սիրտն ու հոգին, Քրիստոսի խոստովանող Գրիգոր՝ աստուածային աղով աղեց, համեմեց, և ժողովուրդը լքելով սնտոյ, մեռագործ կուռքերում ունայն պաշտամունքը՝ մարդասէր Աստուծոյ պաշտամունքին դարձաւ:

Այնուհետեւ, Հայաստանի մէջ սրտալիք ուրախութիւն էր և ինչ հաճելի տեսարան աչքի հասնար: Որովհետեւ երկիր մը՝ որ ամուսն անգամ չէր լսած այն կողմերում, ուր աստուածային սքանչելի թուր-գործերը կատարուեցան, շատ շուտով իմացաւ եղած բաները, ոչ միայն իր ժամանակ կատարուած-ները, այլ և յախտեմապէս հախասահմանումները, լետոյ եկածները, սկիզբն ու վերջը և բոլոր աստուածատուր ասանդութիւնները:

«ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ ԳՐԻԳՈՐ»-Ը

Ե. դարում, երբ առաջին անգամ երջանկացաւ հայը գրականութեան քարիքով, երբ կարողաց եկեղեցւոյ Սուրբերու և անյաղ՝ նահատակներու վկայարանութիւնները, ցանկացաւ ունենալ ման իր Լուսաւորիչին՝ Գրիգորի վարքը: Գոհացնելու համար ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը, յօրհնուեցաւ՝ նայա, Գրիգորի խոստովանութիւնը եւ ապա՝ Գրիգորիսի գիրքը, ծանօթ Ագաթանգեղոս անունով:

Ագաթանգեղոս անունով մերկայացող հեղինակը՝ կամ յոյն, կամ հռոմէացի կը նկատուի, այդ բառը՝ իր կրկին մշանակութիւններով, շատ լարմար էր պատմութեան քովանդակութեան, կազմուած՝ յունարէն, «բարի» և «լրացեր, տեղեկատու, անտաւոր, դեսպան, հրեշտակ» բառերէն, որ ման «բարի, անտիք» իմաստն ալ ունի:

Սակայն, աւանդութեան համաձայն, Ագաթանգեղոս Գ. դարու մատենագիր է, եղած է քաղաքապետ Տրդատ թագաւորին՝ որում հրամանով ալ գրի առած է Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած քաղաքական դէպքերը, սկսելով խոսքով Մեծի օրերէն, հայոց՝ ազգովին քրիստոնէութեան դարձի պատմութիւնը, Տրդատի օրով և Գրիգոր Լուսաւորիչի ձեռքով:

Ղազար Փարպեցի և Սեբեոս պատմիչները՝ այս երկը կոչած են «Գրիգորիսի գիրք», Գրիգոր

Լուսաւորիչի գործունէութիւնը նկարագրելու մատնադրով: Յետագային կոչուած է «Հայոց Պատմութիւն», որ աղբիւրագիտական բացառիկ արժէք կը ներկայացնէ: Պատմութիւնը մեզի հասած է քաղմալեզու խմբագրութիւններով և տարբե-րակներով՝ միջնադարէն սկսելով, այսպէս, Ագա-թանգեղոսի «Հայոց Պատմութեան» քաղմաթի-օրինակներ կան՝ յունարէն, ասորերէն, արաբերէն, եթովպերէն, վրացերէն, սլաւերէն, լատիներէն, շուտերէն, իտալերէն, ֆրանսերէն և անգլերէն լեզուներով:

Մեծ Սուրբին «համաշխարհական» համբաւը տարածուած ըլլալուն, իր վարքը և տօնը յիշուած են ասորիներու, յոյներու, լատիներու եւ ղպտիներու Յայտնաւորքին և Տօմացոյցին մէջ:

Ժամանակակից ագաթանգեղոսագիտութիւնը հաւած է այն եզրակացութեան, թէ Ագաթանգեղոս իրական անձ չէ եղած, և թէ իր անունով հասած երկը՝ Ե. դարու խմբագրութիւն է:

Հայերու քրիստոնէութեան դարձի 1700-ամեակի կապակցութեամբ, «Տեղեկատու»-ի յարգելի ընթերցողներու ուշադրութեան կ'ուզենք ներկայա-ցնել Աստուծոյ երանելի այրին՝ Մեծն Գրիգորիսի վարքին քանի մը դրուագները, քաղուած, համա-դրուած և արեւմտեան հայերէնի վերածուած Ագաթանգեղոսի «Հայոց Պատմութիւն» հատորէն:

Տ. Գ.

ՄԴԻՒԻՐՆԵՐ

Ագաթանգեղոս. Պատմություն Հայոց: Աշխարհաբար թարգմանություն ներածությունով ու ծանոթացություն-ներով Արամ Տեր Դեմիրճյանի: Երևան, 1977, էջ 29, 30, 108, 107, 108, 109, 110, 118, 119, 139:

Վ.Ղ. Արշակուն, Արշակուն Բրիտանական Տաղա:

Վենետիկ, ի Սուրբ Ղազար, 1901, էջ 231:

Վ.Ն. Արմենյան. Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ: - «Միջնաբերդ» ժողովրդական մատենաշար, 1949, ք. 4-12, էջ 3, 10, 11:

Վ.Ս. Արամյան. Հայկական Մատենագիտություն, Ե-ԺԸ

դր, Տատր Լ.Ս. Ա-Սուրբ Գրիգորի վարք: Հայկական ՄԱԿ

ԳԱ Կրթատարակցություն, Երևան, 1959, ս. 151-152:

Աշոտ Մկրտչյան. Հինգերորդ դարի հայ դպրութիւն:

«Հայաստան» Հրատարակչություն, Երևան, 1968:

Դովագ երրորդ. Ագաթանգեղոս պատմիչ եւ գրող, էջ 175-238:

Հայ Գրական Քննադատության Բրետտնատիա. կապեց և ծանոթագրեց՝ Դանաս. գիտ. թիկն. դոց. Ժ.Ա. Բալանթարյան, խմբագրումը և առաքարանը պրոֆ. Հր. Ս. Թամրապետի:

Երեւանի Համալսարանի Հրատարակչություն, Երևան, 1981, էջ 307:

Հայոց Հին եւ Միջնադարյան Արձակի Բրետտնատիա. կապեցեցի Կարագ Ներսիսյանը և Արշակ Մադուրան: Երեւանի Համալսարանի Հրատարակչություն, Երևան, 1981, էջ 608:

ԹԷ Ի՞ՆՉ ՊԱՏՄԵՑ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ Փ. ԳԱԼԻՆԵԱՆԸ

Մայիսի 19-ի երեկոյան, Գաֆիրէի Ամերիկեան Համալսարանի "Oriental Hall" գողտրիկ յսարանը լեցում էր արուեստագետ հասարակութեամբ, որ եկած էր դիտելու Փօլ Գալինեանի նկարահանած «Սարոյեան, Մարդը Գործը» վաւերագրական ժապաւեճը:

Փօլ Գալինեան և Տիկինը Ռաւիթրուած էին Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Գաֆիրէի Մասնաճիւղին կողմէ, սոյն ժապաւեճը ցուցադրելու համար Աղեքսանդրիոյ և Գաֆիրէի մէջ:

Ժապաւեճը մեծ մասամբ հիմնուած է Փօլ Գալինեանի լուսանկարած դիմանկարներուն վրայ, որոնց հետ կան նախ Սարոյեանի քննադատական լուսանկարներ, կարգ մը գծագրութիւններու կողքին՝ մէջընդմէջ օգտագործելով Սարոյեանի Հայաստան այցելութեան տեսերիզէն մասեր: Այս բոլորը իրարու կապուած են այնքան նորաճաշակ և արագ, որ կարծես տեսերիզ մըն է Սարոյեանի կեանքին և գործերուն մասին:

Ժապաւեճին տեսողութիւնն է մէկ ժամ, որուն ամենէն ազդեցիկ մասերն են՝ նախ, «Մարդկային կատակերգութիւն» վէպէն հատուած մը կը կարդայ Սարոյեան և կարդացածը ներկայացնող մասը կը ցուցադրուի նոյն վերնագիրը կրող ժապաւեճէն:

Երկրորդ՝ երբ Սարոյեան կ'արտասանէ իր հռչակատը խօսքը հայերու մասին. «Կ'ուզէի տեսնել աշխարհի վրայ որևէ ոյժ՝ որ բնաջնջէ այս փոքր անկարեւոր ժողովուրդը...»: Ներդաշնակ գամերայի շարժումով, նկարներ և շարժում տարրեր գործածելով, Գալինեան յաջողած է մարմնաւորել խօսքը: Իսկ ժապաւեճին վերջաւորութեան Սարոյեան իր ձայնով կարծիքներ կը յայտնէ կեանքին և մարդուն մասին, որոնք՝ գեղարուեստական բարձր մօտեցումով և հասկացողութեամբ, Գալինեան կապած է Սարոյեանի դիմանկարներու շարքով մը՝ մանկութենէ մինչեւ իր վերջին լուսանկարը:

Ներկայացումը տպաւորած էր բոլորին: Եղան հարցումներ՝ որոնց պատասխանեց Գալինեան: Իմ մտքիս մէջ՝ սակայն, կային մէկէ աւելի հարցումներ, որոնք լուսաբանութեան կը կարօտէին. ուստի, որոշեցի հանդիպիլ արուեստագէտին:

Հանդիպումը՝ որ կ'ըլլար Փօլ Գալինեանին հետ, ունեցաւ ժապաւեճին նոյն երկարութիւնն ու կեղծանցումը:

Առաջին հարցումիս՝ թէ ինչու՞ 1976-էն ի վեր ճանչցած Սարոյեանին՝ մահէն ետք է միայն որ մտածած է վաւերագրական ժապաւեճ նկարահանել, աւելի բարդ գործի մը դիմաց մնալով, քանի որ միայն լուսանկարներ և Հայաստան ուղեւորութեան տեսերիզը ունէր որպէս նիւթ: Գալինեան պատասխանեց, և կարծես սկսաւ մենախօսութիւն մը...

«1981-ին՝ Սարոյեանի մահէն ետք, Ֆրեզնոյի «Fresno Bee» թերթը էջեր սկսաւ յատկացնել Սարոյեանի մասին, օգտագործելով իմ նկարած դիմանկարները...: Երեսնայեցեք, օրեր շարունակ գրական վաստակին կամ կեանքին մասին տարրեր յօդուածներ և բազմաթիւ նկարներ, որոնք բոլորը իմ նկարահանածներն էին...: Ասիկա ինձի առաջին գաղափարը տուաւ ժապաւեճ մը պատրաստելու:

սակայն, քանի որ միայն նկարներ էին ունեցածս, զանոնք վերածեցի սահիկներու և զատած սահիկներուս համեմատ գրեցի 14 վայրկեան տեսող թերթս մը՝ «Ինչպէս Նկարեցի Սարոյեանը» խորագրով:

Այս ծրագիրը մեծ յաջողութիւն գտաւ և ցուցադրուեցաւ Ա.Մ.Ն.ի շատ մը մահանգներու մէջ: Առաջին հալը որ ինձի մօտեցաւ 3-4 տարի ետք՝ Թովմաս Գույումճեան անունով անձ մըն էր, որ առաջարկեց ժապաւեճի վերածել գործս և զայն ուղարկել Ա.Մ.Ն.ի տարածքին գտնուող կարեւոր գրադարաններուն: Ես արդէն կը մտածէի նոյն քանը ընել, բայց միտակամբ մեծ հարց մըն էր, որը լուծեց Պրն. Թ. Գույումճեան, երբ՝ ոչ-շահութաբեր հաստատութեան մը դրկեց իր առաջին չէքը, որուն յաջորդեցին տարրեր անձերէ դրկուած գումարներ:

Ժապաւեճը պատրաստ վիճակի մէջ ըլլալէն ետք, (5-6 տարի տեւեց), 1990-ի վերջերը անպայման պէտք էի դիմէի «Սարոյեան Հաստատութեան», որ կը գտնուի Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ, անոնց հաւանութիւնը առնելու համար ժապաւեճը ցուցադրելու. ամիսներ տեսող բանակցութիւններէ և ժապաւեճը դիտելէն ետք, վերջապէս որոշեցին իրենց արտօնութիւնը տալ ցուցադրելու ժապաւեճը: Կը փափաքէի որ առաջին ներկայացումը Հայաստան ըլլար, քանի որ Հայաստանի պատասխանատու մարմինները լսած էին ժապաւեճին մասին և սկզբնական հաւանութիւն տուած՝ ցուցադրելու համար Երեւանի մէջ:

1991-ը՝, սակայն, Ս. Միութեան քայքայման տարին դարձաւ, և նոյն ատեն Ֆրեզնոյի ժողովուրդը ուզեց որ առաջին ներկայացումը ըլլայ Ֆրեզնոյի «Ուիլիզմ Սարոյեան» թատերասրահին մէջ. հոն էր, որ 16 մմ. վաւերագրականը՝ «Ուիլիզմ Սարոյեան, մարդը գործը» առաջին անգամ ըլլալով ներկայացուեցաւ 1991-ին:

Ֆրեզկոյի բոլոր թերթերը մեծ գնահատանք ցուցաբերեցին և ուր որ կը ցուցադրուէր, հրաւեր կը տաճանայի այդ շրջանին տեղի ունեցող վաւերագրական «փառասուն»ներէն՝ մասնակցութիւնս քերելու համար (հայ թերթերը տակաւին լուս էին...)։ Ժապատէնը արժանացած է վեց մրցանակներու, որոնցմէ ամենակարեւորը՝ Ոսկի Մրցանակն է, Ֆիլատելիոյ ֆիլմի Փառասունին, որպէս լուսագոյն վաւերագրական ժապատէնը։ Այս մրցանակէն ետք է, որ հայերը գիտցան՝ թէ բան մը կալ, եւ սկսան զիս և ժապատէնը հրախիռել գաղութ գաղութ...»։

Ժապատէնի և Սարոյեանի պիտի վերադառնանք, կ'ըսեմ, սակայն պատմեցէք՝ թէ որոշմաթուղթին հարցը ինչպէս ծագեցաւ։

«1986-ին, Ռաշիմկերընի "Post Master General"-ը կը լայտնէ ինձի՝ որ Սարոյեանի անուան դրոշմաթուղթ մը հրատարակելու նպատակով, 400 դիմանկարներէն ընտրած են իմ նկարած լուսանկարը, սակայն պէտք է սպասել մինչեւ 1991թ. քանի որ ըստ ամերիկեան կանոնագրութեան, տասը տարի պէտք է անցնի ոճէ արժեքաւոր դէմքի մահէն ետք, իր անուան դրոշմաթուղթ մը լատկացուելու համար։ 1991-ին քացումը կատարուեցաւ դրոշմաթուղթի "Poster"-ին, և ինչ զուգահեռութիւն, որ նոյն տարին կը ճանչցուի որպէս դրոշմաթուղթին հեղինակը և վաւերագրական ժապատէնի բնադիրը։

1991-ին դարձեալ՝ Ա.Մ.Ն.ի և Ռուսիոյ մօտեցումին առթիւ, որպէս խորհրդանշի՝ երկու կատարութիւնները կ'ընտրեն Սարոյեանը և երկու դրոշմաթուղթերուն "Poster"-ի (ամերիկեան և ռուսական տարբերակին) քացումը միաժամանակ կ'ըլլայ Ֆրեզկոյի և Երեւանի մէջ...»։

Ժապատէնին մասին ունեցած այլ հարցումներէս մէկն էր, թէ ինչո՞ւ գումարը գծագրութիւններ օգտագործած էր ժապատէնին սկիզբը և ուրկէ՞ էին այդ գծագրութիւնները։

Գալիմեան՝ հարցումէն զարմացած, բայց վստահ պատասխանեց. «Գումարը գծագրութիւնները առնուած են «Իմ Անուն Արամ է» և այլ վէպերու մէջ յոյս տեսած գծագրութիւններէն, այսինքն՝ ներկայացուած նիւթին հետ աղքատութիւն ունին, իսկ զանոնք օգտագործած են որ փոփոխութիւն մը ըլլայ դիտողին, սկիզբի սրճագոյն հին ընտանեկան նկարներուն հետ»։

«Սարոյեանին մօտէն ճանչցած ըլլալով, չէ՞ք կարծեր որ հսկաստեան մէջ ապրող մարդ մըն էր. «Ես Հայ Եմ» կը գրէր, բայց հայերէն հետու կը մնար, կապ մը ունեցա՞ծ է արդեօք Ամերիկահայ համայնքին հետ...», օրինակի համար հանդիպա՞ծ է Անդրանիկին, որ այդ ժամանակ իր վերջին և ամենադաժան տարիները կ'անցնէր Ֆրեզկոյի մէջ...»։

Հարցումս չվերջացած, Գալիմեան՝ որ ճանչցած և սիրած էր Սարոյեանը, արդէն սկսաւ իր պատասխանը... «Երբեք..., հակասութեան մէջ ապրող մը չէր Սարոյեան, ճիշտ հակասակն է՝ իր շուրջիններէն էին որ կ'ապրէին և կը շարունակէն ապրիլ հակասութեան մէջ։

Նախ, հայերը փակ ընկերութիւն մըն էին, մանաւանդ դարասկիզբին, և զորոջ մը ըլլալու համար՝ կամ պէտք է քացուի դէպի երկիրը, որն է Ա.Մ.Ն., և կամ մնալ զոց շրջանակին մէջ համայնքի...։ Բայց պէտք է նկատի առնել, որ Սարոյեան իր առաջին աշխատութիւնները ուղարկած է «Հայրենիք» թերթին՝ որ քաղմարի պատմութեան ժամանակէն միայն երկուքը արտատպած է։ Մինչեւ համաշխարհային Բ. պատերազմը, Ա.Մ.Ն.-ի մէջ շատ վատ աչքով կը

նայէին հայերուն, և Սարոյեան այդ դաժան տարիներուն չէ վարանած ինքզինք հայ որակել...։

Գալով Անդրանիկին, ան քանի մը հանդիպումներ ունեցած է և այդ մասին ունի անտիպ գրութիւն մը «Անդրանիկ» վերնագրով, սակայն տպատրուրթիւններու գրութիւն մըն է, քանի որ 10-էն 18 տարեկանին եղած են այդ հանդիպումները»։

Ապագայի ծրագիրներու մասին խօսելու համար, կատարեցի հետեւեալ առաջարկը. «Նկատեցի, որ Դուք մեծ կարողութիւն ունիք վաւերագրական ժապատէնի վերածելու անհատի մը կեանքը՝ եթէ ունենաք համեմատաբար այն լուսանկարները, որոնք կը ներկայացնեն այդ արուեստագէտին կեանքը. այս մեկնակէտէն սկսելով, եթէ օրինակի համար, Ջեզի առիթը տրուի Թէքեանի մասն քանաստեղծի մը կեանքը վաւերագրական ժապատէնի վերածելու, մանաւանդ որ քանաստեղծին մասին շատ գրութիւններ, լուսանկարներ և նոյնիսկ տակաւին ապրող անձեր գրութիւն ունին, որոնք կրնան հարստացնել նիւթը»։

«Գաղափարը շատ լաւ է..., սակայն ես անձնապէս պէտք է նրկար առնեմ ճանչցած ըլլած և գործերուն հետ ապրիմ այն անձնատրութեան՝ որուն նկարահանումը պիտի ընեմ...։ Կեանքիս այս հանգրուանին՝ պատրաստ եմ միայն Սարոյեանի վերաբերեալ ուրիշ ժապատէններ պատրաստելու, և ունիմ կարգ մը նիւթեր՝ ինչպէս «Սարոյեան Մարդը», «Սարոյեան և Կոմիտաս», «Սարոյեան որպէս գրող», «Սարոյեան Տարբեր Մարդ Մը» ետլլւ...»։

Դուք՝ Պրմ. Գալիմեան, ճանչցաք Սարոյեանը, սիրեցիք զինք և ուզեցիք յաւերժացնել Ջեզի ժապատէնով...։ Սակայն այսքան քաղաքներ այցելելէ ետք, ի՞նչ պիտի ըլլայ այս ժապատէնին վերջը. ըմդիմ՝ շտ պիտի դառնայ գաղութ գաղութ...։

«Ժապատէնը գնելու համար կալ մեծ առաջարկ մը ամերիկեան ֆիլմ արտադրող հաստատութեան մը կողմէ։ Մտաւսխառնութիւնս այն է սակայն, որ ֆիլմը ծախելէս ետք, ոչ մէկ իրաւունք կ'ունենամ՝ այսինքն, եթէ գնողը որոշէ երբեք չցուցադրել զայն, ժապատէնը երբեք յոյս չի տեսներ...։ Տրուած գինը բոլոր պարտքերս կը փակէ։ Սակայն, տակաւին մտածումի մէջ եմ...։ Իսկ եթէ ծախեմ, պիտի պահանջեմ գնողէն՝ մէյմէկ օրինակ ուղարկել բոլոր հայ գաղութներուն, ժապատէնը ծախելէս առաջ, որպէսզի գոնէ հայերը աշխարհի չորս ծագերուն ունենան այս ժապատէնը»։

«Հայկական հաստատութիւններ չմօտեցա՞ն ժապատէնը գնելու համար», կը հարցնեմ, և երկուքս ալ կը ժպտինք, «ի հարկ է՞ ոչ» իմաստը կրող ժպիտ մը...։

Ձրուցս վերջացնելու համար, կը հարցնեմ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մէջ տեղի ունեցած ներկայացումներուն մասին իր տպատրութիւնները և զգացումները...։ Այստեղ է, որ Գալիմեան կը սկսի իր երկրորդ մեծախօսութիւնը.

«Ես շատ շնորհակալ եմ Գահիրէի Հ.Բ.Ա.Մ.-ին, որ ինձի այս առիթը տուաւ Եգիպտոս այցելելու և ժապատէնը ցուցադրելու Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մէջ. սակայն, եթէ իրականութիւնը կ'ուզես, ուրեմն կը խնդրեմ՝ որ հետեւեալ նկատողութիւնները փոխանցես ընթերցողին։

Նախ, սրահները՝ որոնք մէջ ցուցադրուեցաւ ժապատէնը փոքր էին և անհամապատասխան ներկայացման...։

Ներկայացման առաւօտը երբ սրահը տեսայ և պատտառը՝ որ չափազանց փոքր էր, ցուցադրելու

գործիքը՝ որ անլարմար էր, շատ զարմացալ և ընդվզում մը մտաւ մէջս, որովհետեւ ամիսներ առաջ պահանջքներս ուղարկած էի, որեւմ ինչպէս Ամերիկեան Համալսարանի պէս հաստատութիւն մը անկարող կ'ըլլայ մէկ ժամ տեւող ներկայացման գործիքները հաջապելու: Սակայն շնորհիւ Պրն. Քրիս Միքայէլեանի, Կարոյ Վարժապետեանի և պատասխանատու Տիկ. Մոնա Զաքիի ջանքերուն, թեքմիք հարցերը մենք մասամբ լուծուեցան և կրցանք ներկայացնել ժապաւենը:

Երկրորդ՝ ներկայացման համայնքային ըլլալը չի խոչընդոտեր բնդհանոր ըլլալը. այսինքն պէտք է ջանք թափուէր անելի օտար հասարակութիւն հրախրելու այս տեսակ գործի մը՝ որ արժանացած է միջազգային վեց մրցանակներու...»:

Դուք եղած էք 42 քաղաքներ ժապաւենը ներկայացնելու նպատակով, ո՞ր երկիրն է՝ որ ներկայացման անելի օտար գտած էք քան հայերը, հարցունքի Պրն. Գալինեանին:

«Միայն Ֆրանսա և Իտալիա պատահեցաւ անպէս, իսկ մնացած զաղութները ունէին նոյն խնդիրը, ես ասիկա կ'ըսեմ՝ անպզալ ծրագիրներու համար, մանաւանդ՝ միջազգային հաղ անձնատրութիւն մը կամ գործ մը օտարին ծանօթացնելու նպատակով...: Կրկին շնորհակալութիւն բոլորին՝ թէ Գահիրէի և թէ Ադեքսանդրիոյ մէջ»:

Հ. Հ.

ԱՐՈՒԵՆՍՏԱԳԷՏ Փ. ԳԱԼԻՆԵԱՆԻ ԱՅՏԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՆ ԵՒ ԳԱՀԻՐԷ

Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարան՝ «Օրինաբալ Հոյ», Զաֆէն Որ. Տափու, Տիար Հարոյ Միլլըր, Տէր և Տիկնա Փոյ Գալինեան, Տիկնա Մոնա Զաքի, Տիար Ֆրանսուա Ֆրանկեան, Տիկնա Հարոյ Միլլըր, Տիար Մանիկ Պրեքսանեան:

«Ունիլըմ Սարոյեան՝ Մարդը, Գրողը» լիամեքած վաւերագրական ժապաւենը՝ 150-է անելի ներկայացումներու արժանացած է ԱՄՆ-ի, Գանատայի և Եւրոպայի գլխաւոր քաղաքներում մէջ, շնորհիւ՝ ՀԲԸՄ-ի Նիւ Եորքի կենդրոնական Գրասենեակին ինքնատրութեան և նախաձեռնութեան, ինչպէս նաեւ, ՀԲԸՄ-ի Օրջանակային գրասենեակներու և Մասնաճիւղերու սերտ գործակցութեան:

Վեց մրցանակներու արժանացած այս վաւերագրական ժապաւենը Եգիպտոսի հալ համայնքներում և օտար շրջանակներու ալ ներկայացնելու դիտարկութեամբ, Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութեան մասնաւոր հրաւերով, Եգիպտոս այցելեցին՝ ֆիլմիմ բեմադրիչ-արտադրող Փոյ Գալինեան և ազնուափայլ Տիկնա: Անոնք՝ տասներկու օրուան իրենց կեցութեան շրջանին, առիթ ունեցան այցելելու Ադեքսանդրիոյ և Գահիրէի գլխաւոր տեսարժան վայրերը, ինչպէս նաեւ ազգային կամ հայկական հաստատութիւններէն մաս մը:

Հինգշաբթի, 13 Մայիս 1999, երեկոյեան ժամը 9-ից ֆիլմը ներկայացուցաւ Ադեքսանդրիոյ Արուեստից թանգարանի սրահին մէջ, միացեալ կազմակերպութեամբ Ադեքսանդրիոյ ՀԲԸՄ-ի և Արուեստի Թանգարանի վարչութիւններուն:

Չորեքշաբթի, 19 Մայիս 1999-ին, երեկոյեան ժամը 7-ից, ֆիլմը՝ բեմադրիչին ներկայութեան ցուցադրուեցաւ Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանի «Օրինաբալ Հոյ»-ից մէջ, նախաձեռնութեամբ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութեան և Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանին:

Ծաբաթ, 22 Մայիսին, Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութիւնը՝ «Ալ Պաշա» շքեղ նաւում վրայ, ի պատիւ արուեստագէտ հիւրերուն կազմակերպեց ողջերթի բնթիք մը, որում մասնակցեցան Վարչութեան անդամները՝ լոյս կազմով և իրենց ազնուափայլ տիկիներով: Այս բնթիքին մասնակցելու հրաւիրուած էին նաեւ՝ Եգիպտոսի մէջ ՀՀ արտակարգ և լիազօր դեսպան, Տիար Սերկէյ Մանասարեան, Թեմական Ժողովի ատենապետ՝ Տիար Անդրանիկ Մեսրոպեան, Հաղաքական Ժողովի ատենապետ՝ Տիար Նուպար Սիմոնեան և ազնուափայլ տիկիներ: Հաղաքավարական ջերմ արտապատրութիւններէ ետք, Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութեան ատենապետ՝ Տիար Պերն Թերզեան, իր գլխաւորած Միութեան անունով, փարատնական ոգով՝ պապիրոսի վրայ արձանագրուած յիշատակի գրութիւն մը լանձնեց:

«Ալ Պաշա» նաւում վրայ, ցուցնելութեան ընթացքին, Զաֆէն՝ արուեստագէտ Փոյ Գալինեան, Տիկնա Մոնա Զաքի, Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութեան ատենապետ՝ Տիար Պերն Թերզեան, և Եգիպտոսի մէջ ՀՀ արտակարգ և լիազօր դեսպան՝ Տիար Սերկէյ Մանասարեան:

արուեստագէտ լուսանկարիչ Փոյ Գալինեանին:

Մայիսի 24-ի երեկոյեան, Փոյ և Արաքսի Գալինեանները՝ զոհուական սրտով և անմոռանալի յիշատակներով, հրաժեշտ առին իրենց հիւրընկալներէն:

ՀԲԸՄ-ի «ՍԱԹԵՆԻԿ Ծ. ՉԱԳԸՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

ԵԱՀ-ի Ընկերային Գործոց Նախարարության հաւանութեամբ արժանացած է Գաֆիրէի ՀԲԸՄ-ի վարչութեան մշակած՝ «Սաթենիկ Ծ. Չագըր» Հիմնադրամի առողջապահական հոգատարութեան ծրագիրը:

Արաբերէն լեզուով պատրաստուած է այս ծրագրին մանրամասնութիւնները բովանդակով՝ 16 էջոց կանոնագրութիւնը:

Առողջապահական Հոգատարութեան ծրագրին անդամ դառնալու իրաւունք ունին՝ ԵԱՀ-ի հայ համայնքին բոլոր զաւակները:

Ծրագիրը պիտի սկսի կիրարկուիլ՝ առ այժմ միայն Գաֆիրէի շրջանին մէջ, 1 Յունուար 2000 թուականէն սկսեալ:

Այս ծրագրին մասին՝ հանրութիւնը հաղորդակից դարձնելու նպատակով, Գաֆիրէի ՀԲԸՄ-ի վարչութիւնը ժողովրդային հանդիպում մը պիտի կազմակերպէ Հելիոպոլսոյ ՀԻՄՆ-ՆՈՒՊԻԱՐ մարզաբանին մէջ, Կիրակի, 1 Օգոստոս 1999-ին, երեկոյեան ժամը 7.00-ին:

Այս առիթով, հետաքրքրուողներուն պիտի բաժնուի դիմումագրին հարցաթերթիկը:

ՀԲԸՄ-ի «ՍԱԹԵՆԻԿ Ծ. ՉԱԳԸՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ԿՐԹԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1999-2000 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Գաֆիրէի Հ.Բ.Ը.Մ.ի Սաթենիկ Ծ. Չագըր Հիմնադրամը 1999-2000 տարեշրջանին եւս կրթաթոշակ պիտի յատկացնէ արժանաւոր ուսանողներու, որոնք կրնան անձամբ ներկայանալ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Գաֆիրէի գրասենեակը, լեցնելու համար յատուկ հարցաթերթիկը, իրենց հետ ունենալով 2 լուսանկար, ծննդեան վկայականի պատճէն, դիմումագիր մը և վերջին երկու տարիներու իրենց փճակացոյցը:

Աղեքսանդրիոյ թեկնածուները, կրնան իրենց դիմումագրերը ներկայացնել Աղեքսանդրիոյ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի վարչութեան:

Սաթենիկ Ծ. Չագըր Հիմնադրամէն արդէն իսկ կրթաթոշակ ստացողները պարտին դրկել նախորդ տարեշրջանի ա. և բ. կիսամեայի կամ տարեմերձի քննութեանց արդիւնքները, անմիջապէս որ զանոնք ստանան իրենց յաճախած կրթական հաստատութիւններէն:

Բոլոր տեսակի դիմումագրերը (նոր և վերանորոգելի) ընդունելու վերջին պայմանաժամն է, Աղեքսանդրիոյ համար 6 Սեպտեմբեր 1999 և Գաֆիրէի համար 8 Սեպտեմբեր 1999:

ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՏՐՈՒԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՒԴ
ՀԱՄԱՀԱՅԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ
ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ
ՏԱՐԱԾԱԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ցառաչիկայ Սեպտեմբերի 22-ին՝ Երեւանի մէջ պիտի գումարուի Հայաստան-Սփիւք Ռամաժողովը, որուն նախապատրաստութեան ժամար՝ ՀՀ-ի նախագահին հրամանագրով, արդէն կազմուած է կառավարական յանձնաժողով մը:

Սփիւքաբայ Ռամայնային բոլոր կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ՝ քննարկումներ կազմակերպուեցան Պետապիշտի, Փարիզի և Ռաշիմկընի մէջ:

Անցնող Մայիսի 19-ին, ՀԲԸՄ-ի Անթիլիասի «Տէմիրնեան» Կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ Մերձատր Արեւելքի երկիրներու հայ Ռամայնքներու ներկայացուցիչներուն խորհրդակցութիւնը:

Խորհրդակցութեան մասնակցեցան տարածաշրջանի երկիրներու հայ Ռամայնքներու շուրջ 250 ներկայացուցիչներ (որոնցմէ՝ ութ հոգի մոտ պատւիրակութիւն մը, Գահիրէէն, Ինչպէս նաեւ Առաքելական, Կաթողիկէ և Աւետարանական հոգեւոր առաջնորդներ:

Խորհրդակցութեան ներկայ եղաւ ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Տիար Վարդան Օսկանեան, իր կողքին ունենալով՝ Լիբանանի, Սուրիոյ, Եգիպտոսի, Իրանի և Ֆրանսայի մէջ հաւատարմագրուած ՀՀ արտակարգ և լիազօր դեսպանները, Ինչպէս նաեւ Հալէպի գլխաւոր հիւպատոսը:

Խորհրդակցութեան ընթացքին քննարկուած են Օրակարգի հետեւեալ հարցերը.

ա. Հայաստան-Սփիւք Ռամաժողովի օրակարգն ու աշխատակարգը:

բ. Համաժողովին մասնակիցներուն ընտրութիւնը:

գ. Համաժողովին կողմէ ընդունուելիք Հայաստան-Սփիւք գործողութիւններու ծրագիրը:

դ. Հայաստան-Սփիւք մոր կառոյցներ:

ՀՀ արտակարգ և լիազօր դեսպան Ա. Նաւասարդեանի ողջունի խօսքէն ետք, բացման խօսքով հանդէս եկած է ՀՀ ԱԳ Նախարար Տիար Վ. Օսկանեան, որ նախ, մասնակիցներուն հաղորդած է ՀՀ Նախագահ Ռ. Քոչարեանի ողջունմանը և խորհրդակցութիւնը յաջողութեամբ պսակելու մաղթանքները:

ԱԳ Նախարարը անդրադարձած է Ռամայնքական խորհրդաժողով հրապրելու նախաձեռնութեան, անոր անհրաժեշտութեան և կարեւորութեան, նպատակներու և խնդիրներուն, հանգամանօրէն բնութագրելով պատմական մոր իրողութիւններով

պայմանաւորուած՝ Հայաստան-Սփիւք փոխ-յարաբերութիւնները որակական մոր մակարդակով կազմակերպելու անհրաժեշտութիւնը:

Անդրադառնալով խորհրդաժողովի նպատակին, Տիար Վ. Օսկանեան նշած է, որ հիմնական նպատակն է՝ հիմք դնել համազգային գործակցութեան այնպիսի համակարգի, որ հմարաւորութիւն ընձեռէ պարբերաբար յստակացնել մեր ժողովուրդի ազգային առաջնահերթութիւնները և պայմաններ ապահովել ատոնք միասնաբար իրականացնելու համար:

Օրակարգի հարցերուն մասնակցած և ելոյթներ ունեցած են՝ շուրջ յիսուն Ռամայնքային ներկայացուցիչներ:

ՀՀ ԱԳ Նախարարը՝ իր եզրափակիչ խօսքին մէջ, շնորհակալութիւն յայտնած է ներկայներուն՝ խորհրդակցութեան մասնակցելու և շահախնդիր քննարկումներուն համար, զայն համարելով՝ կարեւոր և արդիւնաւէտ: Ան վստահեցուցած է՝ որ ներկայացուած բոլոր առաջարկները հանգամանօրէն կ'ուսումնասիրուին Յանձնաժողովին կողմէ, և նկատի կ'առնուին խորհրդաժողովի նախապատրաստութեան լետագայ աշխատանքներուն ընթացքին:

ԱՇՏԱՐԱԿԻ ԵՐԶԱՆ

ԵՐԿԻՐ ԵՒ ՄԾԱԿՈՑԹ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ
ԱՄՈՒՆԱՅԻՆ ԺԱՄԱՐ՝ 99

Քանամեակ մը առաջ, Ֆրանսայի մէջ ծնունդ առած ԵՐԿԻՐ ԵՒ ՄԾԱԿՈՑԹ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ՝ արդէն իր ճիւղերը ունի Փարիզի, Լիոնի, Մարսելի, Պրիւսէի, Լոնտոնի, Նիւ Եորքի, Լոս Անճելէսի, Սան Ֆրանսիսքոյի, Մոնրէալի, Թորոնթոյի և Երեւանի մէջ:

Կազմակերպութեան գործունէութեան դաշտը կը տարածուի չորս շրջաններու մէջ. Հիւսիսային Իրան, Քեսաս, Հայաստանի Հանրապետութիւն և Արցախի Հանրապետութիւն:

ՀՀ այս տարուան ամառնային ճամբարը տեղադրուած պիտի ըլլայ Աշտարակի շրջանին մէջ, վերանորոգելու համար հոշակաւոր Սաղմոսավանքի համալիրը՝ ԺԲ.-ԺԳ. դդ.:

Այս իրապէս հայրենամուտը և դաստիարակիչ գործունէութեան իր լայն աջակցութիւնը կը բերէ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութիւնը՝ երրորդ տարին ըլլալով, պատանիներ կամ երիտասարդներ դրկելով աշխատանքի սահմանուած ճամբարը:

26 Յուլիս-23 Օգոստոս երկարող շրջանին, «Սանթեմիկ Դ. Զագըր» Հիմնադրամին հոգատարութեամբ՝ Աղեքանդրիայէն և Գահիրէէն պիտի մասնակցին վեց հոգի:

ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Ծառաթ, 22 Մայիս 1999-ին, Մարտէյի Փրատոյ պողոտային վրայ գտնուող հայկական տաճարին մէջ տեղի ունեցած է Ս. Պսակի արարողութիւնը՝ Օր. Քրիսթին Չատըրճեանի ընդ Տիար Մաքսիմ Միլոյեանի:

Օր. Ք. Չատըրճեան՝ որ ժամանակէ մը ի վեր Գամատա հաստատուած է, իր գեղամկարչական աշխատութիւնները պարբերաբար հանրութեան կը ներկայացնէ «Քրիշ» ծածկանունով:

Ան՝ համակրելի մեծակատարումներէն էր Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի նորեմնի «Կոունկ» երգչախումբին:

Կիրակի, 27 Յունիս 1999-ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պսակի արարողութիւնը՝ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի անդամներէն, Տիար Նուպար Սիմոնեանի կրտսեր որդուն՝ Տիար Ռուբէն Սիմոնեանի ընդ Օր. Ասիա Գարրիէլեանի, խաչնորայրութեամբ՝ փեսին եղբոր, Տէր և Տիկին Ճորճ Սիմոնեանի:

«Տեղեկատու». Այս ուրախ առիթներով, նորապսակ ամուսնուն կը մաղթենք անաւպ երջանկութիւն:

ՄԱՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

7 Յունիս 1999-ի առաւօտեան, ինքնաշարժի կսկծալի արկածի մը զոհ գնաց՝ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի անդամներէն, Տիար Ժիրայր Յակոբեանի եղբայրը՝ Արա Յակոբեան:

«Տեղեկատու». Հակատազրի այս ցնցող հարուածին առիթով, խորապզած ցաւակցութիւններ կը յայտնենք ողբացեալին ընտանիքին անդամներուն և հարապատնէրուն:

6 Յուլիս 1999-ին մահացաւ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի քաղմամեալ անդամներէն՝ Տիար Լորիս Գարգուր: Հանգուցեալը Միութեանս կ'անդամակցէր 1963-էն սկսեալ եւ ժամանակ մըն ալ եղած է Օրջանակային Յանձնաժողովի անդամ:

15 Յուլիս 1999-ին մահացաւ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի քաղմամեալ անդամներէն՝ Տիար Ժիրայր Թովմասեան: Հանգուցեալը Միութեանս կ'անդամակցէր 1956-էն սկսեալ եւ երկար տարիներ մաս կազմած է Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութեան:

«Տեղեկատու». Այս տխուր առիթներով, հանգուցեալներու հարապատնէրուն կը յայտնենք մեր խորապզած ցաւակցութիւնները:

Հ.Բ.Ը.Մ.
ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
1999-2000 Տարեշրջանի Արձանագրություն

Մելգոնեան Կրթական Հաստատությունը 73 տարուան պատմություն ունեցող երկրորդական երկսեռ, գիշերօթիկ և ցերեկեայ վարժարան է: Հաստատությունը օժտուած է արդի ուսումնական պահանջքները գոհացնող կառույցներով՝ տարրալուծարաններ, համակարգիչներ, գրադարան, մարզական համալիր:

Մ.Կ.Հաստատության ուսումնական ծրագիրը համապարփակ է.

- Հայերեն լեզու, գրականություն և պատմություն: Այլ ճիւղերը՝ անգլերենով:

- Կը դասաւանդուի աշակերտի ծննդավայրի լեզուն (օրինակ՝ արաբերեն, յունարեն, պուկարերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն): Ինչպէս նաեւ այլ օտար լեզուի դասաւանդութիւն՝ բաւարար թիով խմբակ գոյանալու պարագային:

- Հայերեն և անգլերեն լեզուներու անբաւարար մակարդակ ունեցող աշակերտներուն՝ մասնայատուկ դասաւանդութիւն:

- Ուսումնական ծրագիրը միջազգային չափանիշերու և մակարդակներու վրայ հիմնուած է՝ անգլիական GCE "O" Level-ի (Սովորական մակարդակ) և "A" Level-ի (լատաջացած մակարդակ), IGCSE-ի, ինչպէս նաեւ ամերիկեան TOEFL, SAT I-ի և SAT II-ի պատրաստութեան:

- Աշակերտները կը պատրաստուին բարձր ճանաչում ունեցող ամերիկեան և եւրոպական համալսարաններու ընդունման պայմաններուն համապատասխանող ծրագրով:

- Արտադասարանային ծրագրուած գործունէութիւններէն են՝ նկարչութիւնը, պարարուեստը, երգչախումբը, փողերախումբը, լրագիրը, թատերականը, սկաուտական և մարզական շարժումները:

- Հաստատութիւնս իր կարելիք կ'ընէ ճիւղական սահմանափակ հնարաւորութիւն ունեցող բայց ընդունակ և ջանասէր աշակերտներուն համար:

- Հաստատութեան վկայականը ստացող շրջանաւարտները հնարաւորութիւնը կ'ունենան իրենց բարձրագոյն ուսումը շարունակելու լատագոյն համալսարաններու մէջ: (Ամերիկեան, Եւրոպական, Հայաստանի եւ...)

Յաւելեալ տեղեկութիւններ ստանալու, ինչպէս նաեւ արձանագրութեան համար կրնաք դիմել՝

A.G.B.U.- Melkonian Educational Institute
Admissions Office (Attn. Mrs. I. Guevherian)
P.O.Box 21907, CY-1514, Nicosia, Cyprus
Tel: +357-2-422195 / 422204 Fax: +357-2-493155
E-Mail: agbumei@melkonian.ac.cy
www.melkonian.ac.cy